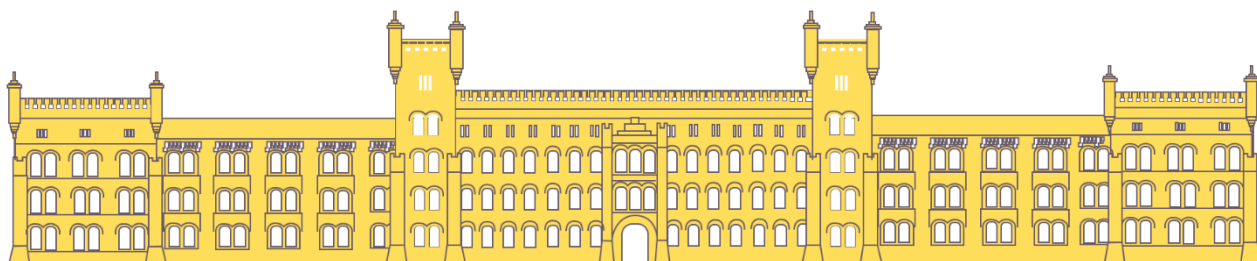

ДЕРЖАВНА СЛУЖБА УКРАЇНИ З НАДЗВИЧАЙНИХ СИТУАЦІЙ
ЛЬВІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БЕЗПЕКИ ЖИТТЄДІЯЛЬНОСТІ

ЦИВІЛЬНИЙ ЗАХИСТ В УМОВАХ ВІЙНИ

*Збірник тез доповідей
II Міжнародної науково-практичної конференції*

15 квітня 2026 року

CIVIL PROTECTION IN TIMES OF WAR

*The proceedings of the Second International Scientific and Practical
Conference*

15 April 2026

Цивільний захист в умовах війни : збірник тез доповідей II Міжнародної науково-практичної конференції, м. Львів, 15 квітня 2026 року. Львів: ЛДУБЖД, 2026. 395 с.

РЕДКОЛЕГІЯ:

Василь ЛОЇК	кандидат технічних наук, доцент, начальник кафедри цивільного захисту навчально-наукового інституту цивільного захисту, ЛДУБЖД
Ярослав ІЛЬЧИШИН	кандидат педагогічних наук, начальник науково-дослідного центру, ЛДУБЖД
Роман ЯКОВЧУК	доктор технічних наук, доцент, начальник навчально-наукового інституту цивільного захисту, ЛДУБЖД
Ольга МЕНЬШИКОВА	кандидат фізико-математичних наук, доцент, заступник начальника з навчально-наукової роботи навчально-наукового інституту цивільного захисту, ЛДУБЖД
Андрій ГАВРИСЬ	кандидат технічних наук, доцент, заступник начальника кафедри цивільного захисту навчально-наукового інституту цивільного захисту, ЛДУБЖД
Олександр СИНЕЛЬНІКОВ	кандидат технічних наук, доцент, доцент кафедри цивільного захисту навчально-наукового інституту цивільного захисту, ЛДУБЖД
Роман ВЕСЕЛІВСЬКИЙ	кандидат технічних наук, доцент, доцент кафедри цивільного захисту навчально-наукового інституту цивільного захисту, ЛДУБЖД
Павло БОСАК	кандидат технічних наук, доцент, доцент кафедри цивільного захисту навчально-наукового інституту цивільного захисту, ЛДУБЖД
Андрій ТАРНАВСЬКИЙ	кандидат технічних наук, доцент, доцент кафедри цивільного захисту навчально-наукового інституту цивільного захисту, ЛДУБЖД
Ольга БАБАДЖАНОВА	кандидат технічних наук, доцент, доцент кафедри цивільного захисту навчально-наукового інституту цивільного захисту, ЛДУБЖД
Мар'ян ЛАВРІВСЬКИЙ	старший викладач кафедри цивільного захисту навчально-наукового інституту цивільного захисту, ЛДУБЖД

3. Прийняття рішення щодо формату виконання робіт (повне, обмежене або відтерміноване реагування).

4. Виконання робіт малими групами у межах тактичного вікна безпеки з чітким обмеженням часу (10–15 хвилин).

5. Організований відхід особового складу до укриття у разі загрози або після завершення етапу.

6. Повторна оцінка обстановки та прийняття рішення щодо подальших дій.

Практичний досвід підрозділів ДСНС свідчить про доцільність додаткових заходів безпеки, зокрема: призначення відповідального за моніторинг повітряного простору, розосередження сил і засобів, а також використання безпілотних систем для проведення розвідки.

Таким чином, впровадження адаптивних оперативно-тактичних рішень, що базуються на особистому практичному досвіді, оцінці ризиків і циклічності виконання робіт, дозволяє підвищити рівень безпеки особового складу та ефективність ліквідації наслідків надзвичайних ситуацій в умовах загрози повторних ракетних ударів та ударів БПЛА.

ЛІТЕРАТУРА

1. Кодекс цивільного захисту України : Закон України від 02.10.2012 № 5403-VI.
2. Організаційно-методичні вказівки ДСНС України щодо підготовки населення до дій у надзвичайних ситуаціях на 2024-2025 роки. Київ : ДСНС України, 2024.
3. Про затвердження Порядку організації служби в органах цивільного захисту : наказ МВС України від 10.02.2022 № 116.
4. Статут дій у надзвичайних ситуаціях органів управління та підрозділів оперативно-рятувальної служби цивільного захисту : наказ МНС України від 13.03.2012 № 575.

УДК 355.58:614.87

ОСОБЛИВОСТІ МАСОВОЇ ДЕКОНТАМІНАЦІЇ В УМОВАХ ВІЙНИ

*Василь ЛОЇК к.т.н., доцент, Ганна БОРОВИЦЬКА
Львівський державний університет безпеки життєдіяльності*

Сучасні умови воєнного стану в Україні формують принципово нову парадигму організації цивільного захисту, у межах якої масова деконтамінація постраждалих набуває критичного значення як елемент збереження життя та мінімізації довгострокових наслідків ураження. Повномасштабна війна суттєво підвищила ризики виникнення надзвичайних ситуацій хімічного та радіаційного характеру внаслідок ураження об'єктів критичної інфраструктури, промислових підприємств, складів небезпечних речовин та об'єктів енергетики. У таких умовах ефективність реагування визначається не лише наявністю технічних засобів, а й швидкістю прийняття рішень, адаптивністю системи та здатністю працювати в умовах дефіциту ресурсів і високої небезпеки.

Масова деконтамінація є комплексним багаторівневим процесом, спрямованим на видалення або зменшення рівня забруднення небезпечними речовинами з поверхні тіла людини, її одягу та засобів індивідуального захисту. В умовах війни цей процес ускладнюється низкою факторів:

- ✓ нестабільною безпековою ситуацією;
- ✓ обмеженим доступом до ресурсів;
- ✓ необхідністю одночасного обслуговування великої кількості постраждалих;
- ✓ високою ймовірністю повторних уражень.

Саме тому традиційні підходи, сформовані для мирного часу, виявляються недостатньо ефективними і потребують суттєвого перегляду.

Однією з ключових особливостей масової деконтамінації в умовах війни є необхідність чіткого зонування території інциденту. Поділ на гарячу, теплу та холодну зони дозволяє структуровано організувати процес реагування, мінімізувати ризики для персоналу та забезпечити контрольоване переміщення постраждалих. Гаряча зона характеризується максимальним рівнем небезпеки та обмеженим доступом, тоді як у теплій зоні здійснюються первинні заходи контролю та часткова деконтамінація. Холодна зона використовується для надання медичної допомоги та завершальних етапів обробки. Такий підхід є особливо важливим у воєнних умовах, коли розгортання повноцінних пунктів деконтамінації в зоні ураження часто є неможливим через загрозу обстрілів.

Рисунок 1 – Принципова схема зонування території при проведенні масової деконтамінації

Іншою важливою особливістю є впровадження уніфікованої категоризації постраждалих. Поділ на три категорії - здатні до самостійних дій, ті, що потребують допомоги, та критично уражені - дозволяє оптимізувати використання ресурсів і підвищити ефективність обробки. У воєнних умовах, де час є критичним фактором, така стратифікація забезпечує пріоритетність дій та дозволяє швидко адаптувати алгоритми реагування до реальної ситуації.

Таблиця 1.

Категоризація постраждалих за здатністю до самостійних дій

Категорія	Визначення
Категорія 1	Постраждалі, які здатні розуміти і виконувати інструкції без допомоги.
Категорія 2	Постраждалі, які або не здатні розуміти інструкції, або не здатні виконувати дії без супроводу або допомоги.
Категорія 3	Постраждалі, які не реагують, мають травми, що загрожують їхньому життю, або потребують значного супроводу або допомоги.

Особливої уваги потребують вразливі групи населення - діти, люди похилого віку, особи з інвалідністю та хронічними захворюваннями, а також вагітні жінки. Вони мають підвищену чутливість до токсичних речовин і водночас обмежені можливості для самостійного проходження процедур деконтамінації. В умовах війни забезпечення їхнього захисту ускладнюється дефіцитом спеціалізованого обладнання, недостатньою кількістю підготовленого персоналу та відсутністю адаптованих протоколів. Це підкреслює необхідність розроблення інноваційних підходів, які враховують індивідуальні потреби різних категорій постраждалих.

Ключовим принципом сучасної масової деконтамінації є максимальна швидкість початкового реагування. Основні заходи повинні розпочинатися безпосередньо на місці події у найкоротші терміни. До таких заходів належать евакуація, роздягання, первинне знезараження та висушування. Практика показує, що своєчасне видалення забрудненого одягу

може усунути значну частину небезпечних речовин, що суттєво знижує рівень ураження. У воєнних умовах ці дії часто виконуються в обмеженому просторі, під загрозою повторних атак, що вимагає максимальної простоти та стандартизації процедур.

Суттєвою особливістю є також необхідність інтеграції різних методів деконтамінації в єдиний безперервний процес. Поєднання сухих, вологих та технічних методів дозволяє досягти максимальної ефективності очищення навіть за умов обмежених ресурсів. У цьому контексті важливу роль відіграють інноваційні технології, які забезпечують мобільність, автономність і швидкість розгортання.

Інноваційний підхід до масової деконтамінації передбачає використання мобільних технічних засобів, таких як деконтамінаційні kabіни, комплекси обробки транспорту та універсальні системи масової деконтамінації. Їхньою ключовою перевагою є можливість швидкого розгортання безпосередньо в зоні інциденту або поблизу неї. Це дозволяє скоротити час між ураженням і початком обробки, що є критично важливим для зменшення впливу небезпечних речовин.

Важливою особливістю воєнного контексту є високий ризик вторинного забруднення. Транспортні засоби, обладнання та навіть персонал можуть стати джерелом поширення небезпечних речовин за межі зони ураження. Тому деконтамінація повинна охоплювати не лише людей, а й усі об'єкти, які контактували із забрудненим середовищем. Інтеграція процесів обробки транспорту в систему евакуації дозволяє розірвати ланцюг поширення забруднення та підвищити загальний рівень безпеки.

Ще однією суттєвою особливістю є необхідність забезпечення ефективної міжвідомчої взаємодії. У процесі реагування беруть участь різні служби - підрозділи цивільного захисту, медичні служби, військові формування, правоохоронні органи. Відсутність уніфікованих стандартів і протоколів може призводити до неузгодженості дій, що знижує ефективність реагування. Умови війни вимагають створення єдиної системи управління, яка забезпечує координацію та оперативний обмін інформацією.

Не менш важливою є роль комунікації з постраждалими. У стані стресу та паніки люди часто не здатні адекватно сприймати інформацію, що може призводити до порушення процедур і зниження ефективності деконтамінації. Чіткі, прості та зрозумілі інструкції, а також психологічна підтримка є необхідними умовами успішного проведення заходів.

Особливості масової деконтамінації в умовах війни також включають економічний аспект. Обмеженість ресурсів вимагає впровадження рішень, які є не лише ефективними, а й економічно доцільними. Використання мобільних комплексів, повторне використання ресурсів, оптимізація логістики - усе це сприяє підвищенню стійкості системи реагування.

Отже, масова деконтамінація в умовах війни характеризується комплексністю, динамічністю та високим рівнем ризику. Її ефективність визначається здатністю системи швидко адаптуватися до змінної обстановки, забезпечувати координацію дій різних служб, враховувати потреби різних категорій населення та використовувати інноваційні технології. Впровадження сучасних підходів і технічних рішень дозволяє значно підвищити рівень захисту населення, зменшити масштаби ураження та забезпечити ефективне реагування на надзвичайні ситуації навіть у найскладніших умовах воєнного часу.

ЛІТЕРАТУРА

1. Кодекс цивільного захисту України від 02.10.2012 р. №5403-VI (зі змінами - редакція від 01.01.2025).
2. Наказ від 29.11.2019 № 1000 «Про затвердження Методики прогнозу-вання наслідків вилу (викиду) небезпечних хімічних речовин під час аварій на хімічно небезпечних об'єктах і транспорті» із змінами і доповненнями, внесені-ми наказом Міністерства внутрішніх справ України від 16 жовтня 2024 року №701. (зарєєстровано в Міністерстві юстиції України 14 травня 2020 р. за № 440/34723).

3. Постанова Кабінету Міністрів України від 19 серпня 2002 р. N 1200 «Про затвердження Порядку забезпечення населення засобами індивідуального захисту, приладами радіаційної та хімічної розвідки, дозиметричного і хімічного контролю»

4. Постанова Кабінету Міністрів України від 02.06.2003 №813 «Про затвердження Порядку взаємодії органів виконавчої влади та юридичних осіб, які провадять діяльність у сфері використання ядерної енергії, у разі виявлення радіоактивного матеріалу у незаконному обігу».

УДК 355.58:355.257:355.4

ОСОБЛИВОСТІ ПРОВЕДЕННЯ ЕВАКУАЦІЇ ІЗ ЗАЛУЧЕННЯМ ОПЕРАТИВНИХ ЕВАКУАЦІЙНИХ ГРУП «ФЕНІКС»

Владислав ОНАНКО

Головне управління ДСНС України у Донецькій області

В умовах повномасштабної війни на території Донецької області евакуація цивільного населення стала однією з найпріоритетніших функцій системи цивільного захисту. Постійні артилерійські обстріли, застосування керованих авіаційних бомб та атаки FPV-дронів унеможливають використання стандартних методів евакуації. Це зумовило створення спеціалізованих позаштатних рятувально-евакуаційних груп під назвою «Фенікс», діяльність яких спрямована на порятунок людей безпосередньо з лінії фронту та прифронтових зон.

Організаційна структура та ресурсне забезпечення. Діяльність груп «Фенікс» регламентується Кодексом цивільного захисту України, Законом «Про правовий режим воєнного стану» та спеціальними розпорядженнями КМУ (зокрема № 679-р). Станом на сьогодні сили Головного управління ДСНС у Донецькій області дозволяють залучати до 5 таких груп одночасно. Стандартна евакуаційна група складається з трьох осіб:

1. Керівник групи – забезпечує координацію та зв'язок.
2. Фельдшер – надає невідкладну допомогу під час руху.
3. Водій – забезпечує маневрування в екстремальних умовах. Додатково до складу групи може залучатися представник Національної поліції для забезпечення правопорядку та проведення фільтраційних заходів.

Технічне оснащення як запорука безпеки. Однією з ключових особливостей груп «Фенікс» є використання спеціальних броньованих автомобілів (зокрема Land Rover Defender), адаптованих для роботи під обстрілами. Оснащення груп включає інноваційні засоби захисту:

- засоби РЕР та РЕБ: для виявлення та придушення ворожих безпілотних літальних апаратів.
- супутниковий зв'язок Starlink: для забезпечення стабільного каналу передачі даних у зонах з відсутністю мобільного покриття.
- спеціальний бронезахист: окремі комплекти для дорослих та спеціалізовані бронезилети для дітей.
- засоби фільтрації: індивідуальні засоби захисту органів дихання на випадок застосування хімічних речовин.

Результативність та алгоритми дій. З початку повномасштабного вторгнення силами ГУ ДСНС у Донецькій області було евакуйовано понад 12 800 осіб, серед яких 889 дітей та 344 особи з інвалідністю. Особливе значення має впроваджена з 11 лютого 2023 року обов'язкова евакуація дітей у примусовий спосіб з їх батьками. Завдяки групам «Фенікс» понад 248 дітей було вивезено з 25 населених пунктів, що перебувають під постійним вогнем. Логістичний ланцюг включає роботу збірних пунктів евакуації (наприклад, у м. Краматорськ) та

ОСОБЛИВОСТІ ЗАЛУЧЕННЯ ПІДРОЗДІЛІВ ДСНС ДЛЯ ЛІКВІДАЦІЇ НАДЗВИЧАЙНИХ СИТУАЦІЙ В ПРИФРОНТОВИХ ТЕРИТОРІЯХ Дарина РОМАНЮК, Мар'ян ЛАВРІВСЬКИЙ	224
ОРГАНІЗАЦІЯ РОБОТИ ТРАНЗИТНИХ ПУНКТІВ ЕВАКУАЦІЇ НАСЕЛЕННЯ ІЗ ЗОНИ БОЙОВИХ ДІЙ Михайло ШИЧКІН, Василь ЛОЇК.....	225
ОСОБЛИВОСТІ ГАСІННЯ ПОЖЕЖ НА ОБ'ЄКТАХ, ВИДОБУВАННЯ, ЗБЕРІГАННЯ ТА ТРАНСПОРТУВАННЯ НЕОБРОБЛЕНОЇ (СИРОЇ) НАФТИ І НАФТОПРОДУКТІВ ПІД ЧАС ЗБРОЙНОЇ АГРЕСІЇ Ростислав ПРИСЯЖНИЙ, Роман КОНАНЕЦЬ	227
ОСОБЛИВОСТІ ОРГАНІЗАЦІЇ АВАРІЙНО-РЯТУВАЛЬНИХ РОБІТ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ В УКРАЇНІ Олеся БОЙКО, Роман ЯКОВЧУК.....	229
ОСОБЛИВОСТІ ОРГАНІЗАЦІЇ АВАРІЙНО-РЯТУВАЛЬНИХ РОБІТ ПІДРОЗДІЛАМИ ДСНС В УМОВАХ ЗАГРОЗИ ПОВТОРНИХ РАКЕТНИХ УДАРІВ: ОЦІНКА РИЗИКІВ ТА ВПРОВАДЖЕННЯ АДАПТИВНИХ ОПЕРАТИВНО-ТАКТИЧНИХ РІШЕНЬ Іван ТАТАРІНОВ	231
ОСОБЛИВОСТІ МАСОВОЇ ДЕКОНТАМІНАЦІЇ В УМОВАХ ВІЙНИ Василь ЛОЇК, Ганна БОРОВИЦЬКА	232
ОСОБЛИВОСТІ ПРОВЕДЕННЯ ЕВАКУАЦІЇ ІЗ ЗАЛУЧЕННЯМ ОПЕРАТИВНИХ ЕВАКУАЦІЙНИХ ГРУП «ФЕНІКС» Владислав ОНАНКО	235
ОСОБЛИВОСТІ ПОЖЕЖ У ПРИРОДНИХ ЕКОСИСТЕМАХ ЗАКРАПАТСЬКОЇ НИЗОВИНИ ТА ЇХ НАСЛІДКИ Михайло ІЛЯШЕВИЧ, Володимир КОВАЛЬ, Василь ПОПОВИЧ	236
ОСОБЛИВОСТІ РАДІАЦІЙНОГО, ХІМІЧНОГО І БІОЛОГІЧНОГО ЗАХИСТУ Іван ГОНЯКОВ, Леонід КРИВИЗЮК.....	238
ОСОБЛИВОСТІ РЕАГУВАННЯ РЯТУВАЛЬНИХ СЛУЖБ В ЗОНАХ, НАБЛИЖЕНИХ ДО АКТИВНИХ БОЙОВИХ ДІЙ Марія НЕСТЕРОВА, Ігор СІДЕЛЬНИКОВ	240
ОСОБЛИВОСТІ РЕАГУВАННЯ НА НАДЗВИЧАЙНІ СИТУАЦІЇ В УМОВАХ ВІЙНИ Анастасія ГОРДІЄНКО	241
ПРАВОВІ НАСЛІДКИ ПОМИЛОК ПРИ ВИЗНАЧЕННІ КАТЕГОРІЙНОСТІ ОБ'ЄКТІВ: ВІД АДМІНІСТРАТИВНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ ДО КРИМІНАЛЬНИХ ПРОВАДЖЕНЬ Валерія КОЧУРА, Олександр НЕСВЕТОВ.....	242

НАШІ ПАРТНЕРИ

Bundesamt für
Verfassungsschutz

DCNAustria
Disaster Competence Network Austria

MSB
Swedish Civil
Contingencies
Agency

ГУ ДСНС УКРАЇНИ
У ЛЬВІВСЬКІЙ ОБЛАСТІ

